

Klinisk etikkomite

Rådgiving i vanskelige etiske valg

Klinikk for psykisk helse og rus

Årsmelding 2021

Komiteens sammensetning

Elin Håkonsen Martinsen, overlege, phd, BUPA, leder.

Tuva Elgaaen, kvalitetsrådgiver psykiatrisk avd. Blakstad, sekretær.

Oscar Braadlie, sykehusprest PHR.

Knut Drottning, overlege ADPS – sluttet januar 2021.

Elin Kufås, rådgiver, MSc, ADPS – sluttet desember 2021.

Uta Land, psykologspesialist, KDPS.

Frode Tharaldsen, fagutviklingspsykepleier/seksjonsleder psykiatrisk avdeling Blakstad.

Heidi Hansen, brukerrepresentant, Brukerutvalget Vestre Viken.

Reidar Pedersen, professor, leder Senter for medisinsk etikk, UiO.

Kari Robertsen, overlege, Blakstad (tiltrådte komitèen desember -20 etter Knut Drottning).

Dawn Elizabeth Peleikis, avdelingsoverlege dr. med., ADPS (tiltrer komitèen januar -22) etter Elin Kufås.

Medlemmene med klinisk beslutningskompetanse dekker fagfeltene unge med alvorlige psykiske plager/ «nysyke», allmennpsykiatri, RoP og ruslidelser, samt psykisk syke barn og unge. KEK har brukerrepresentant og kompetanse i klinisk etikk. Det er også bred kunnskap om helserett, selv om komitèen ikke har egen helsejurist.

Arbeidsform

Gruppen har i seks faste møter i løpet av året, tre hvert semester. Det har vært forsøkt å sette av faste tider til drøftinger. I tillegg møtes komiteen til etiske drøftingsmøter på forespørsel. I løpet av 2021 hadde komiteen seks drøftinger til behandling, med tilsammen åtte møter knyttet til drøftingene.

Aktivitet

KEK-møter

Det har vært gjennomført seks ordinære komite-møter, tre hvert halvår. Dette er noe av det vi har hatt fokus på møtene i 2021:

- Gjennom året har komiteen jobbet med utvikling av et undervisningsopplegg i felles kompetansemål i etikk for LIS etter ny spesialistordning. Det ble opprettet en intern komite som har jobbet med dette. Se eget punkt nedenfor.
- Vi har hatt fokus på det å involvere pasienter i drøftingene, og hvordan vi kan legge bedre til rette for dette i møtene våre. Det har vært pasienter og pårørende tilstede

i flere av drøftingene dette året, noe som krever mer av oss i forhold til organiseringen av møtet.

- I forlengelsen av fokuset på det å inkludere pasienter i drøftingen, har vi startet med å utvikle bedre informasjonsmaterieell om komiteen og hva en drøfting i KEK innebærer, som kan deles ut til pasient, pårørende og behandlere i forkant av møtet, slik at de er bedre forberedt på hva en drøfting går ut på. Arbeidet med dette informasjonsmateriellet er ikke ferdigstilt, og vil fortsette i 2022.
- Vi har startet opp et internt kvalitetsutbedringsprosjekt der vi har bedt om tilbakemelding fra behandlere som har hatt saker til drøfting i komiteen i 2020/2021 der pasienter deltok. Tilbakemeldingene fra behandlerne vil bli tema for et internseminar i mai 2022 der vi vil jobbe med interne forbedringsprosesser.

Undervisning

Oscar Braadlie og Reidar Pedersen: *Introduksjonsforelesning for LIS om etikk i psykiske helsetjenester*. Blakstad sykehus, 28.09.2021.

Fremlegg

Oscar Braadlie, Kari Robertsen, Elin Håkonsen Martinsen og Reidar Pedersen: *Forslag til undervisning i felles kompetansemål i etikk for LIS*. Soria Moria/Oslo, Nasjonalt høstseminar for kliniske etikk-komiteer, 23.11.2021.

Kompetanseheving

Kari Robertsen har gjennomført innføringskurs – Etikk i helsetjenesten ved Senter for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo.

Nasjonalt høstseminar for kliniske etikk-komiteer 22-23 november 2021

Uta Land, Oscar Braadlie, Kari Robertsen, Elin Håkonsen Martinsen, Dawn Peleikis (nytt medlem fra 2022) deltok på Høstseminaret. KEK PHR bidro med et faglig fremlegg om komiteens arbeid med å utarbeide et opplegg for undervisning i etikk for leger i spesialisering.

Utarbeidelse av undervisningsopplegg for LIS

KEK har bidratt til utarbeidelsen av et undervisningsopplegg i klinisk etikk for LIS i klinikken etter ny spesialistordning. En intern komite bestående av Oscar Bradlie, Elin Håkonsen Martinsen, Kari Robertsen og Reidar Pedersen har hatt møter med undervisningsansvarlig i klinikken Carsten Bjerke og Line Kielland vedrørende dette, og Oscar Bradlie holdt et fremlegg i Utdanningsutvalget, VOP, 27.11.20, der han la frem et forslag til et undervisningsopplegg for. KEK har jobbet videre med dette forslaget i samarbeid med undervisningsansvarlig i 2021, og fått tilslag for opplegget som blant

annet involverer oppstart av etikkrefleksjonsgrupper for LIS. Det ble planlagt oppstart av to etikkrefleksjonsgrupper i januar -22 med Oscar Bradlie, Kari Robertsen, Knut Drottning (tidligere overlege og medlem av KEK, nå pensjonist) og Uta Land som gruppeveiledere. Gruppene er nå i gang, og holdes 1 gang per måned over 10 ganger. Ordningen vil bli evaluert i etterkant.

Det er planlagt et tilsvarende løp i BUPA med forelesninger i etikk og etikkrefleksjonsgrupper, der Elin Håkonsen Martinsen og Elen Gjevik, overlege Bærum BUP, skal starte opp grupper i løpet av våren -22.

Drøftede case

Seks saker er blitt drøftet i komiteen i løpet av 2021. Sakene har kommet både fra ulike DPS, BUPA og Blakstad sykehus. *Kjernen i drøftingene har vært knyttet til tvang ved alvorlig spiseforstyrrelse og alvorlig suicidalitet, avslutning av behandling opp mot hjelpeplikten hos helsepersonell og vurdering av samtykkekompetanse.* Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedtrekkene i de ulike sakene:

1. Pasient med alvorlig spiseforstyrrelse og eget ønske om å avslutte behandling. Vurderinger knyttet opp mot tvang, samtykkekompetanse, hjelpeplikten, oppfølging av familie og barn som pårørende. I denne saken hadde KEK to møter med de involverte: Først et felles møte med behandlere og pasient og pårørende, og så et møte med behandlerne for seg.
2. Pasient med spiseforstyrrelse og suicidalitet. Uenighet mellom ulike instanser om oppfølging og behandling. Vurderinger knyttet opp mot forsvarlighet, ikke-skade, velgjørenhet og hva som er barnets beste.
3. Dilemmaer knyttet til oppfølging og behandling av pasient med alvorlig psykisk lidelse som er gravid. I denne saken hadde KEK to møter med behandlere; ett tidlig i forløpet av graviditeten og ett like før fødsel.
4. Pasient innlagt på tvang grunnet alvorlig suicidalitet, ønsket seg utskrevet. Opplevde tvangsvedtaket som krenkende. Vurdering av samtykkekompetanse står sentralt. Dilemma knyttet til hva som er til pasientens beste på kort og lang sikt.
5. Dilemma hos behandler knyttet til utredning og behandling av en pasient som ønsker en ADHD-utredning, men der det fremkommer alvorlige traumer i anamnesen. Pasienten ønsker ikke at traumene skal tematiseres/følges opp. Er det riktig å gå videre med en ADHD-utredning framfor å følge opp pasientens traumehistorie?
6. Pasient innlagt på skjermingsenhet med sannsynlig nyoppdaget demensdiagnose. Utskrivingsklar, men hvor det ikke kommer på plass et egnet botilbud i kommunen. Hovedspørsmålet som ble løftet til KEK må forstås som et ønske om

å belyse en situasjon preget av maktesløshet både hos behandlere, pasient og pårørende. Verdier knyttet til ikke-skade, velgjørenhet og ressursfordeling/rettferdighet aktualiseres.

Økonomi

Intet eget budsjett.

Klinikken dekker møtehonorar til ekstern deltaker.

Ingen av komiteens øvrige medlemmer, inkludert leder og sekretær, har frikjøpt tid til KEK-arbeid. Dette er en problemstilling som ønskes reist i 2022.

Kongsberg mars 2022

Elin Håkonsen Martinsen
leder

Tuva Elgaaen
sekretær